

БЕОГРАД - На данашњи дан Нови Сад је добио статус слободног краљевског града указом аустријске царице Марије Терезије 1748. Град је тада назван Неопланта. Срби су га називали Нови Сад, што је буквални превод латинског Неопланта. Данашњи Нови Сад израстао је из мостобрана који је 1694. изграђен насупрот Петроварадинској тврђави. Око мостобрана поступно се формирало насеље цивилног становништва, углавном насељено Србима. Своје насеље називали су Петроварадински шанац, док су га други, по Србима, називали Рацка варош. Већ почетком 19. века Нови Сад је био најзначајније градско средиште Срба уопште. Поступно током 19. в. он ће постати и велики културни центар српског народа. Свој данашњи значај град ће поступно задобити после ослобођења и присаједињења Војводине Србији 1918. Од 1929. он је био и средиште Дунавске Бановине. Нови Сад данас обележава Дан Града - овај датум усвојен је у знак сећања на 1. фебруар 1748. Поводом Дана Града, Скупштина Новог Сада додељује, сваке године, Фебруарску награду за најзначајнија дела и достигнућа грађана Новог Сада.

Данас је понедељак, 01. фебруар, 32. дан 2021. До краја године има 333 дана.

1328 - Умро је француски краљ Шарл IV Лепи, последњи директни потомак династије Капет на престолу Француске, који је уједно био и краљ Наваре, као Шарл I. Током владавине од 1322. реформисао је администрацију у настојању да ојача монархију, а 1327. је склопио мир са Енглеском.

1709 - Шкотски морнар Александер Селкирк (Селкрејг), избављен је с пустог пацифичког острва на које је 1704. приспео после бродолома. Његова животна прича инспирисала је Данијела Дефоа да напише роман "Робинзон Крусо".

1790 - Први пут је заседао Врховни суд САД, годину дана пошто је основан.

1793 - Револуционарна Француска је, непуне две седмице после погубљења краља Луја XVI, објавила рат Холандији и Енглеској (од 1801. Британија).

1794 - Митрополит Стеван Стратимировић, основао је, о свом трошку, Мало клирикално училиште у Сремским Карловцима, претечу данашње карловачке Богословије Светог Арсенија. Њој је претходила Мала клирикална школа, која је радила у оквиру Покровобогородичне школе митрополита Павла Ненадовића, отворене 1749. Школа је у почетку имала два разреда, доцније 1797. митрополит је отворио и "Благођејаније", где су сиромашнији ученици Богословије и Гимназије бесплатно добијали стан и храну. Карловачка богословија уживала је велики углед и оставила је велики траг у српској култури. Из њеног окриља израстао је и највиши домет српске духовне музике - Карловачко појање, чији су знаменити учитељи били прота Анастасије Поповић и свештеник Ђура Поповић. Врхунски домети Карловачког појања најбоље су сачувани у црквеној музици Корнелија Станковића.

1840- У америчком граду Балтимор отворен је први стоматолошки факултет у свету.

1860 - Рођен је српски филолог Милан Решетар, члан Српске Краљевске академије, универзитетски професор словенске филологије у Бечу и Загребу. Проучавао је језик старих споменика, дијалекате и акценате, посебно књижевну и културну историју родног Дубровника и био је најбољи зналац старог дубровачког новца. Дела: на српском - издање "Горског вијенца", "Дубровачка нумизматика", "Нове дубровачке повеље Стојановићева зборника", "Никша Звијездић, дубровачки канцелар XV века", "Најстарији дубровачки говор", "Најстарија дубровачка проза", "Дубровачки зборник од год. 1520.", "Језик Марина Држића", на немачком - "Чакавщина и њене некадашње и садашње границе", "Штокавски дијалект", "Дубровачки споменици XIII-XV века".

1861 - Тексас се отцепио од САД и прикључио конфедерацији јужних америчких држава.

1874 - Рођен је аустријски писац Хуго фон Хофманстал. Сарађивао је с Рихардом Штраусом, за чије је композиције писао либрета. Дела: драме "Тицијанова смрт", "Луда и смрт", "Мало светско позорје", "Бела лепеза", "Електра", "Едип и Сфинга", "Човек", "Салцбуршко велико светско позорје", "Кула", "Ћудљив господин", либрета "Кавалер с ружом", "Аријадна на Наксу", "Жена без сенке", приповетка "Бајка 672.ноћи", есеј "Писмо лорда Чендоса".

1881 - Амерички дипломата Џон Касон одговорио српском министру Христићу да је његова влада "са великим задовољством прихватила као израз пријатељских осећања владе Србије њену жељу да у Београду има представника Сједињених Америчких Држава". Овај датум узима се као почетак пуних дипломатских односа Србије и САД. Влада Србије је и раније од 1879. имала почасног конзула у Њујорку.

1893 - Томас Едисон је у Вест Оринџу у Њу Џерсију отворио први филмски студио у свету.

1901 - Рођен је амерички филмски глумац Клерк Гејбл. Играо је у више од 70 филмова: "Источни пут", "Слободна душа", "Догодило се једне ноћи" (Оскар), "Побуна на броду 'Баунти'", "Кинеско море", "Прохујало са вихором", "Сан Франциско", "Могамбо", "Пробни пилот", "Учитељево мезимче", "Неприлагођени", "Људи у белом".

1904 - Исланд је стекао аутономију, под данским суверенитетом.

1908 - У одговору на терор режима, републикански завереници убили су у Лисабону португалског краља Карлоса I и његовог сина који је требало наследи престо.

1918 - У аустроугарској флоти у Боки Которској избила је једна од највећих побуна морнара у Првом светском рату. Топовски хитац с крстарице "Санкт Георг" означио је почетак побуне више од 6.000 морнара са око 400 бродова у Јадрану. Побуњеници су

тражили неодложно закључење мира, демобилизацију, право народа у Аустро-Угарској на самоопредељење, побољшање услова рада на бродовима и амнестију за учеснике побуне. Угушена је брутално.

1922 - Рођена је италијанска оперска певачица Рената Тебалди, један од највећих лирских сопрана 20. века. Најпознатија је по великим ролама у операма Ђузепеа Вердија и Ђакома Пучинија.

1922 - Рођена је Софија Соја Јовановић, српски филмски, позоришни и телевизијски режисер. Један је од оснивача Академског позоришта у Београду 1944. За више од пола века рада режирала је педесетак представа у позориштима широм бивше Југославије. Као прва жена филмски режисер код нас снимала је комедије по делима Бранислава Нушића, Стевана Сремца, Јована Стерије Поповића, Бранка Ћопића. Њен филм "Поп Ћира и поп Спира" први је српски (и југословенски) играни филм у боји. Други филмови: "Сумњиво лице", "Дилижанса снова", "Др", "Пут око света", "Орлови рано лете", "Пусту снови", "Силом отац".

1924 - Прва лабуристичка влада Велике Британије признала је Совјетски Савез, што је допринело сламању дипломатске изолације те земље.

1931 - Рођен је Борис Јељцин, први председник Русије после распада Совјетског Савеза - од 1991. до краја децембра 1999. Рођен је у селу Бутка, у Талицком рејону Свердловске области. Уралски политехнички факултет са звањем инжењера грађевине завршио је 1955. Од 1976. до 1985. године био је први секретар Свердловског обласног комитета КП. Од 1978. до 1989. је депутат Врховног Совјета, а од 1984. до 1985. и од 1986. до 1988. члан је Президијума Врховног Совјета. Члан ЦК био је од 1981. до 1990. Аутор је књига "Исповест на задату тему", "Записи председника" и "Председнички маратон".

1942 - Вођа норвешких нациста Видкун Квислинг постао је у Другом светском рату у окупираној Норвешкој председник марионетске владе.

1946 - Норвешки дипломата Тригве Ли изабран је за првог генералног секретара Уједињених нација.

1946 - Мађарска је проглашена републиком, с председником Золтаном Тилдијем и премијером Ференцом Нађом. У међуратном периоду Мађарска је била краљевина али без династије - што је јединствен случај - отуда је гроф Хорти вршио функцију регента.

1950 - У Београду је основан Железнички музеј, први такав у Југославији, за јавност је отворен у априлу 1953. Музеј је смештен у репрезентативну зграду изграђену у међуратном периоду за министарство саобраћаја Краљевине Југославије.

1958 - Проглашено је уједињење Египта и Сирије и заједничка држава је названа Уједињена Арапска Република.

1966 - Умро је амерички филмски глумац и режисер Бастер Китон, који је увек глумио усамљеног човека, предодређеног судбином да се бори против свих. Чинио је то виртуозно, каменог лица, доводећи до савршенства јединство геста, мимике и ситуације. Појавом звучног филма публика му је окренула леђа, али је поново постао популаран кад су његови неми филмови озвучени. Филмови: "Генерал", "Наше гостопримство", "Навигатор", "Шерлок млађи", "Сниматељ", "Булевар сумрака", "Светла позорнице".

1974 - У пожару који је захватио новоизграђени солитер у бразилском градо Сао Паоло погинуло је више од 220 особа.

1979 - Ирански верски вођа ајатолах Рухолах Хомеини вратио се у земљу из Париза после 15 године изгнанства, махом у Ираку. Тиме је наступила нова фаза исламске револуције којом је у Ирану успостављена исламска теократија.

1982 - Проглашена је конфедерација Сенегамбија, настала удруживањем западноафричких држава Сенегал и Гамбија. Ова заједница престала је да постоји 30. септембра 1989.

1991 - У земљотресу који је погодио пограничне области Авганистана и Пакистана

погинуло је више од 1.200 људи.

1992 - Објављен је Меморандум југословенске владе о злочину геноцида у Хрватској и скрнављењу спомен-подручја Јасеновац у којем је предложено да УН утврде чињенице и на основу тога предузму мере према хрватским властима, али је захтев игнорисан.

1992 - Влада Републике Српске Крајине одбацила је план Сајруса Венса, и остала је при захтеву да мировне снаге УН буду ангажоване само на линији сукоба. Следећег дана Председништво СФРЈ прихватило је Венсов план, а потписао га је и председник Скупштине РСК, што је две седмице потом потврдила Скупштина РСК.

1994 - Преминуо је Радован Самарџић, српски историчар, академик, универзитетски професор. Основну и средњу школу завршио је у родном Сарајеву. Дипломирао је на групи за историју Филозофског факултета у Београду 1949. где је потом прошао сва универзитетска звања на катедри за Општу историју новог века. Усавршавао се и у Паризу (1957-1958) код чувеног Фернана Бродела проучавајући прошлост Средоземља, а потом у Институту за европску историју у Мајнцу (1967-1968). Био је декан Филозофског факултета, члан САНУ, директор Балканолошког института, председник Српске књижевне задруге, главни уредник Југословенског историјског часописа. Највише се бавио прошлосту српских земаља од XVI до XX века а посебно културном историјом Дубровника и историјом Турске. Учествовао је у изради низа синтетичких дела из прошлости Срба и српских земаља. Бавио се и неком врстом филозофије историје. Поседовао је редак литерарни дар уочљив и у његовим научним радовима. Дела: "Велики век Дубровника", "Сулејман и Рокселана", "Мехмед паша Соколовић", "Осман", "Идеје за српску историју", "Писци српске историје".

1995 - Поплаве у Холандији натерале су око 250.000 особа да напусти домове, у највећем егзодусу у историји те земље.

1996 - Председник Жак Ширак објавио је да је Француска окончала нуклеарне пробе "једном заувек".

2000 - Ултрадесничарска Слободарска странка Јерга Хајдера и Народна партија Волфганга Шисела постигле су договор о коалицији, упркос упозорењима осталих 14

земаља Европске уније и САД да ће улазак у владу Хајдерове партије, којој је приписано кокетирање с неонацизмом, ксенофобичност и дискриминација мањина, неизбежно произвести непријатне последице за Аустрију.

2003 - При повратку на Земљу из мисије која је трајала 16 дана, амерички свемирски шатл "Колумбија" запалио се и распао изнад Тексаса 15 минута пре планираног слетања. Погинуло је свих седам чланова посаде, укључујући две жене и првог Израелца астронаута.

2004 - У метежу током муслиманског обреда каменовања у долини Мина, недалеко од Меке, када ходочасници трећег дана хаџилука, каменују стубове који симболизују Сатану, погинуо је најмање 251 ходочасник.

2004 - У просторијама две курдске партије у Ербилу, на северу Ирака, двојица исламских терориста-самоубица усрртила су најмање 117 људи.

2007 - Умрла је Аделаида Тамбо, борац против апартхеида. "Мама Тамбо", како су је звали, била је међу водећим члановима Афричког националног конгреса (АНЦ). Била је и борац за женска права, као и представник Афричког националног конгреса у првој демократски изабраној влади Јужноафричке Републике.

2008 - У две одвојене експлозије, на багдадским пијацама, које су извеле жене бомбаши-самоубице, погинуло је 99 а повређено је најмање 145 људи.

2012 - У нередима након завршетка фудбалске утакмице у египатском граду Порт Саид 73 особе су погинуле а око 1.000 је повређено.

2012 - Преминула је пољска песникиња и добитница Нобелове награде Вислава Шимборска.

2017 - Састанак делегација Београда и Приштине у Бриселу, у оквиру дијалога две стране на највишем нивоу, завршен је без резултата.

2017 - У Букурешту је током масовних демонстрација у којима је учествовало више од 100.000 грађана дошло до сукоба с полицијом. Немири, започети претходног дана, уследили су пошто је влада објавила декрет којим се умањују казне за корупцију.

(Танјуг)